

Johann Sebastian Bach, eerste deel uit Cantate BWV 16 - *Herr Gott, dich loben wir*
(minuut 00:00 – 01:37)

Welkom bij deze podcast van de Vrijzinnigen Nederland Hoeksche Waard.

Het is zondagochtend 23 januari 2022.

Mijn naam is André Meiresonne, vanmorgen uw vrijzinnig voorganger in Oud-Beijerland.

U hoorde als opening het eerste deel van een vroege cantate van Johann Sebastian Bach:

Cantate 16 uit Bachs Verzamelde Werken, bedoeld voor Nieuwjaardag

– *Herr Gott, dich loben wir*

Bij wijze van openingslied – *Grote God, wij loven U*

Het is januari, winters en koud – en natuurlijk, we hopen op sneeuw en ijs.

Vandaag heb ik voor u een winterse vertelling, met guur weer – en oliebollen.

Een verhaal dat u zich misschien nog wel herinnert uit uw jeugd.

Maar ook een tijdloos verhaal, met een universele boodschap.

Daarover straks meer – eerst een korte, inleidende bijbellezing.

[Inleidende bijbellezing]

Genesis 5:18-24 *Enoch wandelde met God* (NBG1951)

18Toen Jered honderd tweeënzestig jaar geleefd had, verwekte hij Henoeh. 19En Jered leefde, nadat hij Henoeh verwekt had, achthonderd jaar, en hij verwekte zonen en dochteren. 20Zo waren al de dagen van Jered negenhonderd tweeënzestig jaar; en hij stierf. 21Toen Henoeh vijfenzestig jaar geleefd had, verwekte hij Metuselach. 22En nadat hij Metuselach verwekt had, wandelde Henoeh driehonderd jaar met God, en hij verwekte zonen en dochteren. 23Zo waren al de dagen van Henoeh driehonderd vijfenzestig jaar. 24En Henoeh wandelde met God, en hij was niet meer, want God had hem opgenomen.

[Inleiding]

De vertaling die u hoorde kwam u misschien bekend voor, uit een ver verleden.

We lazen uit de Nieuwe Bijbelvertaling... de NBG van 1951.

Dat deden we omdat daar zo mooi gesproken wordt over: 'Wandelen met God'.

Daarmee wordt bedoeld: 'Leven in verbondenheid met God'.

Tenminste, zo staat het in de nieuwste vertalingen.

Leven in verbondenheid met God, wat vraagt dat van ons?

Het vraagt om overgave, om vertrouwen – vertrouwen dat hulp onderweg is.

En bidden helpt dan – wanneer je wilt leren vertrouwen, wilt leren je over te geven.

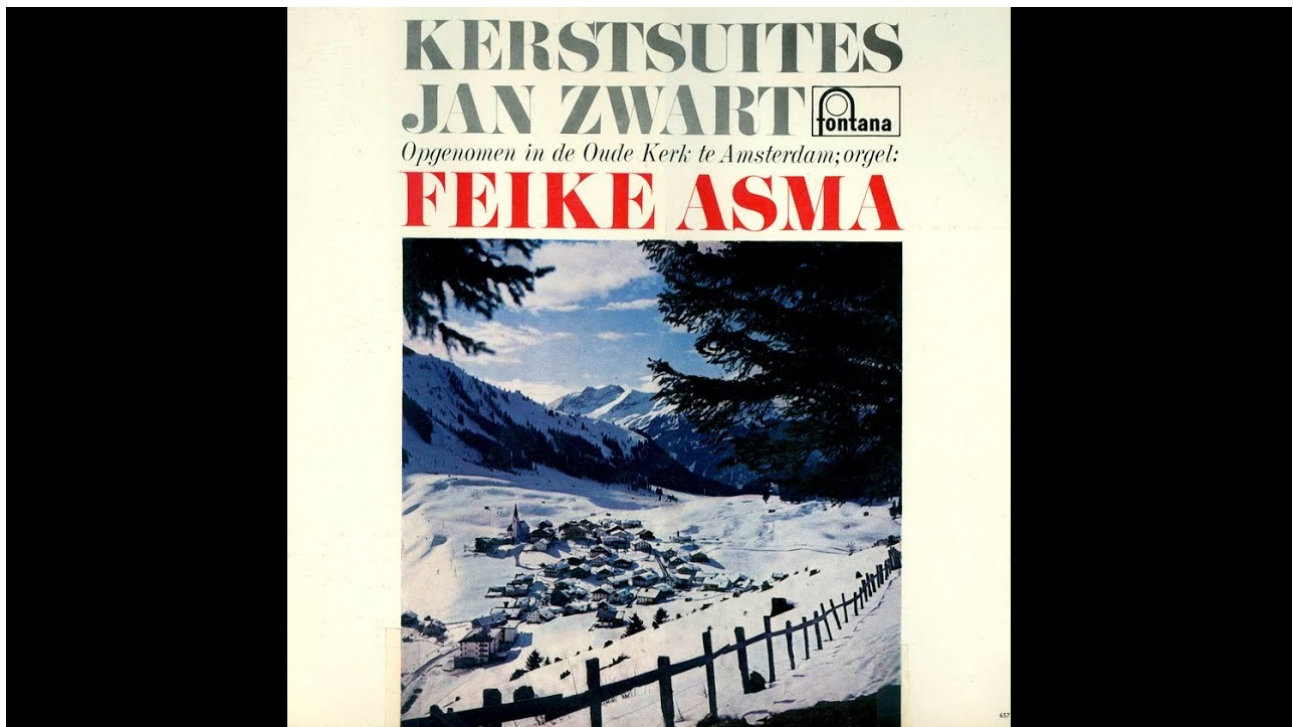
Bidden is een vorm van overgave – wanneer je durft te zeggen: ik weet het niet meer.

Daarover gaan we het straks hebben. Over momenten, dat we het niet meer weten, ons dood-alleen en volkomen verloren voelen.

En dat hulp dan toch nabij kan zijn – maar vaak in een andere vorm dan we verwachten.

Nu eerst wat orgelmuziek – en u denkt misschien: Hèh, dat is toch een kerstliedje?!

Het is om in de sfeer van het verhaal te komen – in een stille, ingetogen, winterse stemming.

Feike Asma, excerpt uit *Stille Nacht*,
(v.a. minuut 05:47 – 07:15)

Misschien herkende u het wel.

U hoorde Feike Asma, op het orgel in de Oude Kerk in Amsterdam – zeker meer dan een halve eeuw geleden.

Hij speelde uit de Kerstsuite van Jan Zwart – een variatie op het thema van Stille Nacht.

Hoorde u de vogeltjes twinkeleren, in dat hoge fluit-register?

W. G. van de Hulst

VOETSTAPJES IN DE SNEEUW

VOOR ONZE KLEINEN

19

[Overdenking]

Het is tijd voor de overdenking. Gaat u er lekker voor zitten.

Het was begin jaren zestig. Kinderkerstfeest in de kerk en we kregen allemaal een cadeautje. Voor mij was dat *Voetstapjes in de sneeuw*, van W.G. van de Hulst.

Het was mijn eerste eigen boek. Een jaar of zes, zeven moet ik zijn geweest. Ik kan me niet herinneren of mijn vader of moeder me hebben voorgelezen – of dat ik het boek zelf al kon lezen. De typografie leent zich daar wel voor, want tussen alle lettergrepen bevinden zich spaties.

Laat me proberen het verhaal van *Voetstapjes in de sneeuw* kort na te vertellen, het weer op te halen. Op Oudjaarsdag is Miep, een meisje dat waarschijnlijk ook een jaar of zes, zeven is, met een mand oliebollen op weg naar haar grootouders, die buiten het dorp wonen.

Aanvankelijk zit ze op de bok van de bakkerskar, maar het paard glijdt uit voor ze bij de molen zijn. Daar vandaan zou Miep het laatste stukje nog lopen. De bakker ontfermt zich over zijn paard en hij moet ermee terug. Dan herinnert het meisje zich dat ze 's zomers met grootvader dwars door het land naar diens huisje liep. En daar begint de barre tocht van het meisje.

Ze verdwaalt en verstuikt ook nog haar voet; ze kan niet verder lopen en ligt stilletjes huilend in de sneeuw; ze roept om haar moeder, maar die hoort haar natuurlijk niet. De ellende is compleet. En dan bidt ze zachtjes tot God in de hemel – en die hoort haar wèl. En zo is ze 'toch niet alleen'.

Maar ja, ondertussen wordt het wel donker. En een slingerend spoor is het enige wat van haar nog te zien is – *voetstapjes in de sneeuw*. Maar wanneer het ook nog begint te sneeuwen, verdwijnen die al ras.

Op het dorp is inmiddels alarm geslagen. Haar vader en moeder, de bakker, iedereen zoekt steeds wanhopiger naar Miep, maar niemand kan haar vinden. Haar grootvader weet nog van niets, maar hij voelt zich wel onrustig en gaat naar buiten – eigenlijk zonder te weten waarom.

Maar ondertussen is er nóg een reddingsactie aan de gang. Tenminste, als je dat zo mag noemen. Bello, het hondje van Miep, mocht niet mee op de bakkerskar. Daarom is, eerder in het verhaal, het beestje ontsnapt uit het huis. Bello ontdekt Mieps *voetstapjes in de sneeuw* en volgt met z'n scherpe neus het spoor. Hij rent over akkers en sloten, klimt zelfs over een hek – en hoort dan, met z'n gespitste oren, het zachte kermen van het inmiddels ingesneeuwde meisje. En het hondje kruipt met z'n warme, opgewonden lijfje tegen het meisje aan. Daar liggen ze dan, samen – in het donker, in de 'bittere koude'.

We zijn precies halverwege het boekje, en je vraagt je af: gaat dit ooit nog goed komen? Een meisje ligt dood te vriezen, terwijl haar hondje juist heel blij is dat hij haar heeft gevonden. En we lezen: *Arme Miep! Lig je daar nu in de kou de sneeuw? (...) [En:] Dom me, kleine hond!... Hoe zal hij je helpen?* Het verhaal voldoet perfect aan de ijzeren wetten van een Hollywood-scenario: halverwege is het dieptepunt van de film – de heldin lijkt reddeloos verloren.

En dan, zoals het hoort, als de nood het hoogst is, is hulp nabij. Want het hondje, zojuist door de alwetende verteller nog voor 'dom' uitgemaakt, gaat hulp zoeken. Bello weet waar de grootouders wonen en komt zowaar de dwalende grootvader tegen. Aanvankelijk begrijpt die niets van Bello's aanhoudend geblaf en getrek aan zijn broekspijpen. Na lang aarzelen besluit hij het hondje te volgen.

En dat is het begin van een goede afloop, want grootvader vindt op aanwijzing van het hondje zijn ingesneeuwde kleindochter. De oude man draagt het ijskoude kind naar huis. Daar wacht een doodsbanige grootmoeder, die inmiddels een radeloze vader op bezoek heeft gehad. Grootmoeder begrijpt nog niet welke heldenrol die opgewonden Bello heeft gespeeld: *"Koest na re hond!"* Maar grootvader zegt: *"Na*

re hond?... Mijn lieve mens, Bello is de beste hond van de wereld.” En hij legt haar uit dat zonder hulp van het hondje hun kleinkind zou zijn doodgevroren.

Miep wordt in de bedstee gelegd, onder dikke dekens. Grootvader heeft behalve het meisje ook nog de mand met oliebolle gedragen. En als het meisje weer wat is opgewarmd smullen ze gedrieën van de goudglanzende lekkernij, met veel poedersuiker en warme chocolademelk – terwijl Bello beentjes uit de soep krijgt. Het kan Nieuwjaar worden.

Ondertussen heeft grootmoeder God gedankt. Want die heeft ervoor gezorgd dat het hondje het meisje vond en grootvader ging waarschuwen: *“O, Miep is zo dom geweest en Bello is maar een onnozelle beest; maar U hebt alles zo goed gemaakt.”* Miep hoort haar bidden en zegt: *“Grootmoe, – toen, in de sneeuw... Ik heb ook gebid.”* Waarop grootmoeder zegt: *“Dat is goed mijn kind. God, onze Vader in de hemel, ziet ons altijd en overal. Hij zal ook in het nieuwe jaar voor ons zorgen.”*

Prachtig verhaal toch?! Tenminste, ik vond het prachtig toen ik klein was. Want het kwam goed. Maar ik ben wel benieuwd wie zo’n verhaal nu nog zou pruimen. Ja natuurlijk, kinderen kun je dit voorlezen. En ze zullen het nog geloven ook.

Maar ondertussen, wil je dat? Wil je ze vertellen dat het meisje heel dom was om in haar eentje een korte route te nemen? Natuurlijk, kinderen moeten leren wat gevaarlijk is. Maar eigen initiatief wordt hier wel erg weinig gewaardeerd. Trouwens, zonder het ondernemende meisje en het onderzoekende hondje hadden we überhaupt geen verhaal gehad! Dan hadden we niet eens kunnen meemaken dat het mensenlot ook ten goede kan keren.

De schrijver W.G. van de Hulst sr. was onderwijzer in Utrecht – en hij was diep gelovig. Dat komt samen in zijn schrijverschap, hij was schoolmeester en dominee ineen. Vermaning en opwekking gaan bij hem hand in hand. De mens doet aan de lopende band domme dingen, maar God is altijd nabij en immer aan te roepen.

‘Leer van je fouten’ en ‘Vertrouw op God’, dat is de tweeledige boodschap van dit winterse verhaal. En durf te ondernemen, zou ik zeggen.

Daarmee is *Voetstapjes in de sneeuw* niet alleen maar nostalgie voor bejaarden. Natuurlijk, het taalgebruik is gedateerd en moralistisch van toon (‘Dom kind!’, ‘Onnozele hond!’). Maar de crux is van alle tijden: wanneer je het echt niet meer weet, kun je stil worden en je overgeven. En dan, net zoals Miep in de sneeuw, om hulp vragen. En er op durven vertrouwen dat er dan ook hulp komt. Ook al zal die hulp soms een andere vorm hebben... dan je misschien zou verwachten.

Weer opkrabbelen begint met durven vragen – om hulp. ‘Hulp vragen is het moedigste wat je kunt doen.’ Dat kun je doen door te bidden (zou ik zeker doen!). En ondertussen (misschien juist daardoor?!) de moed vinden om aan mensen om je heen te laten merken hoe het met je gaat – en hen te laten weten dat je ze nodig hebt.

Jezelf laten zien, in al je kwetsbaarheid. Niets meer ophouden, niet meer jezelf groothouden. Erkennen dat je het niet meer weet, toegeven dat je het niet alleen kunt.

Dat doet denken aan het begin van de Bergrede (Matteüs 7:1-12). Veel pregnanter is het eigenlijk nooit geformuleerd. Heb vertrouwen, en durf te vragen. Want:

7Als je iets vraagt, zul je het krijgen. Als je iets zoekt, zul je het vinden. Als je op de deur klopt, wordt er voor je opengedaan.

8Want iedereen die om iets vraagt, zal het krijgen. En iedereen die iets zoekt, zal het vinden. En voor iedereen die klopt, wordt de deur opengedaan.

En wonderlijk genoeg, wanneer het je lukt om echt heel hard ‘Help!’ te roepen, dan blijken de hulptrouwen klaar te staan. Een oprechte hulpvraag wordt gehoord en wordt beantwoord. Dan blijkt er meer hulp te zijn dan je je ooit kunt voorstellen.

Alleen, niet altijd op een manier die je verwacht. Integendeel – dan blijkt het een hondje te zijn, dat je leven redt, of een bezorgde grootvader, of wie of wat dan ook.

De vraag is: durf je hulp te vragen? Dat kan aan God – en dat kan aan mensen. En dan blijkt dat God en mensen geen tegenstelling vormen. Integendeel, God en mens werken samen, die zijn dan één. Want het geestige is dat het juist mensen zijn die ‘de goddelijke handjes’ vormen – dat is hoe ‘de hand des Heeren’ werkt. Via onszelf. *God werkt tussen mensen.*

Amen

We besluiten deze podcast met het laatste deel van die vroege cantate van Bach,
Herr Gott, dich loben wir.

U hoort zometeen *All solch dein Güt wir preisen – Al uw goedheid prijzen wij.*

De uitvoering die u hoort is trouwens een hele oude, van een pionier van de authentieke uitvoering, de deze week overleden Gustav Leonardt, met onder andere het Tölzer Knabenchor.

Ik wens u een fijne zondag, en hoop u binnenkort weer in levende lijve te mogen ontmoeten.

Dit alles...

Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede ons.

De Heer doe zijn aangezicht over ons lichten en zij ons genadig.

De Heer verheffe zijn aangezicht over ons en geve ons vrede.

Amen

Johann Sebastian Bach, laatste deel uit Cantate BWV 16 - *All solch dein Güt wir preisen*
(v.a. minuut 17.02)